

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir

**Avrupa Birliđi / Katılım Öncesi
Yardıı Aracı (IPA) Enerji Sektörü
Teknik Yardıı Projesi**

EU IPA13/CS-02.a

2013 ENERJİ SEKTÖR PROGRAMI FAZ-2 PROJESİ

Enerji Piyasası Gelişimi

**Taslak Doğalgaz Mevzuat Raporu
[Türkçe Versiyon - Revizyon 3]**

Mart 2020

Yasal Uyarı

Bu Rapor, Avrupa Birliđi / Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA), Enerji Sektörü Teknik Yardım Projesi: EU-IPA13/CS02-a "Enerji Piyasası Gelişimi Projesi" (Proje) kapsamında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliđi Genel Müdürlüğü'nün ("Müşteri") talebi üzerine, MRC-ECCO-EXERGIA konsorsiyumunun ("Danışman") altyüklenicisi Orhan Çıtanak ("Altyüklenici Danışman") tarafından hazırlanmıştır.

Rapor, Müşteri tarafından sağlanan bilgiler, kamuya açık bilgiler ve Danışman'ın ve Altyüklenici Danışman'ın kendi mülkiyetindeki bilgiler kullanılarak hazırlanmıştır.

Belgede yer alan bilgilerin doğruluğu ve bütünlüğu Danışman ve/veya Altyüklenici Danışman tarafından beyan ve garanti edilmemektedir.

Zaman içerisinde, ilgili verilerde ve/veya varsayımlarda değışiklikler yaşanabilir ve bu değışiklikler raporda yer alan tespit, görüş, değerlendirme ve önerin de değışmesi neticesini doğurabilir. Danışman ve/veya Altyüklenici Danışman, belge üzerinde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değışiklik gerçekleştirilebilir.

Rapor'da yer alan içeriğin herhangi bir şekilde kullanımı ve/veya Rapor'a istinaden bazı kararların alınması ve/veya işlemlerde bulunulması neticesinde oluşacak sonuçlardan Danışman sorumlu değildir.

Versiyon	Versiyon Tarihi	Yorumlar
Versiyon 1.0	09.09.2019	
Versiyon 2.0	09.12.2019	
Versiyon 3.0	21.02.2020	
Versiyon 4.0	05.03.2020	

İÇİNDEKİLER

1	RAPOR HAKKINDA	4
1.1	RAPOR'UN İÇERİĞİ.....	4
1.2	RAPOR'UN ÖNERİLEN KULLANIM ŞEKLİ	9
2	ŞEBEKE KAPASİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN DÜZENLEME ÖNERİLERİ	11
3	ENTERKONNEKSİYONLARIN İŞLETİMİNE İLİŞKİN DÜZENLEME ÖNERİLERİ	15
4	İLETİM ŞİRKETİNİN TİCARİ FAALİYET GÖSTEREN BOTAŞ'TAN AYRI BİR TÜZEL KİŞİLİK OLARAK YENİDEN YAPILANDIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEME ÖNERİLERİ.....	16
5	BOTAŞ'IN DOĞAL GAZ TİCARET FAALİYETİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	21
6	ALIM GÜCÜ DÜŞÜK TÜKETİCİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	26
7	DAĞITIM FAALİYETİ İLE PERAKENDE SATIŞ FAALİYETİNİN AYRIŞTIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER	27
8	SIVILAŞTIRILMIŞ DOĞAL GAZ TESİSLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER	31

1 RAPOR HAKKINDA

Bu Rapor, Avrupa Birliđi / Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA), Enerji Sektörü Teknik Yardım Projesi: EU-IPA13/CS02-a “Enerji Piyasası Gelişimi Projesi” (Proje) kapsamında MRC-ECCO-EXERGIA konsorsiyumunun altyüklenicisi Orhan Çıtanak tarafından hazırlanmıştır.

1.1 RAPOR’UN İÇERİĞİ

Rapor’un hazırlanması sürecinde, aynı Proje kapsamında hazırlanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu’nda yer alan önerilerin hayata geçirilebilmesi için mevzuatta yapılması gerekli görülen iyileştirmeler, madde taslaklar formatında kaleme alınmıştır.

Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu, toplam 25 adet öneri içermektedir. Bu önerilerden iki tanesi Taslak Doğalgaz Mevzuat Raporu’na ilişkin değerlendirmeler sırasında kapsamdan çıkartılmıştır ve geriye kalan 23 tanesi, aşağıdaki şekilde 5 ana düzenleme başlığı altında toplanmıştır:

Öneri	Düzenleme Başlığı
1. Tüm âtıl giriş ve çıkış kapasitelerinin, İletim Sistem İşletmecisi tarafından piyasa katılımcılarının kullanımına sunulması.	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri
2. Herhangi bir piyasa katılımcısının kullanmadığı kapasiteyi âtıl tutmasının ve bu suretle rekabetin kısıtlanmasının engellenmesi adına, kullanılmayan kapasitenin İletim Sistemi İşletmecisi’ne iadesinin sağlanması.	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri
3. HHI değerinin ve piyasa konsantrasyonunun azaltılması amacıyla, ihtiyaç duyulabilecek ilave alımların, mümkün mertebe daha kısa vadeli ve ticari esnekliği yüksek sözleşmeler üzerinden ve BOTAŞ’ın dışındaki piyasa katılımcıları tarafından yapılması.	BOTAŞ’ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler
4. BOTAŞ’ın kiralamış bulunduğu LNG terminal kapasitelerini, piyasa katılımcısı rolü ile değil, İletim Sistem İşletmecisi rolü ile elinde tutması ve ilgili kapasitelerin tüm piyasa katılımcılarının kullanımına sunulması.	İletim Şirketi’ne İlişkin Düzenlemeler
5. BOTAŞ Ticaret’in, maliyet, risk ve piyasadaki arz- talep dengesini yansıtan dinamik bir fiyatlandırma yöntemine geçmesi.	BOTAŞ’ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler
6. BOTAŞ Ticaret’in özellikle kur ve emtia fiyatlarına ilişkin riskleri etkin bir şekilde yönetmesini sağlayacak uygulamaları ve	BOTAŞ’ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler

kurumsal risk yönetim sistemlerini hayata geçirmesi.	
7. Alım gücü düşük tüketicilerin korunması mekanizmasının kurulması.	Alım Gücü Düşük Tüketicilerin Korunmasına İlişkin Düzenlemeler
8. Belli bir büyüklüğe sahip ve gerekli görülecek şartları sağlayan serbest tüketicilerin sabit miktarlı ve UDN'de teslimatlı sözleşmelere girmelerine, spot piyasada işlem yapmalarına ve kendi dengesizlik risklerini taşımalarına imkân tanınması.	Bu konuda düzenleme önerimiz yoktur. Uygun görülmesi halinde, gerekli görülecek şartları sağlayan serbest tüketiciler, Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası Yönetmeliği'nin 7'inci maddesine dahil edilebilir. Akdi durumda, önerilerde de yer aldığı üzere, söz konusu serbest tüketiciler, ilgili işlemleri tedarikçileri üzerinden yapması seçeneği mevcuttur.
9. Tezgâhüstü piyasalarda, sabit miktarlı, UDN'de teslimatlı, sabit fiyatlı ya da endeksli sözleşme yapılarının yaygınlaştırılması.	BOTAŞ'ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler
10. Vadeli İşlemler Piyasası'nın kurulması.	Bu konuda düzenleme önerimiz yoktur. İlgili açıklamalar, sayfa 7 yer alan İleri Tarihli Fiziksel Teslimatlı Piyasa İşlemleri Konusu başlığı altında verilmiştir.
11. Her bir enterkonneksiyon için BOTAŞ ile komşu sistem iletim sistemi işletmecisi arasında Enterkonneksiyon ve Operasyonel Dengeleme Anlaşmaları'nın imzalanması.	Enterkonneksiyon İşletimine İlişkin Düzenlemeler
12. Enterkonneksiyon kapasitelerinin optimal ve etkin kullanımının sağlanması adına, enterkonneksiyon noktasının her iki tarafındaki giriş - çıkış kapasitelerinden oluşan birleşik kapasite ürünlerinin tanımlanması ve ilgili kapasite işlemleri tek bir tahsisat ihalesi süreci içerisinde yürütmesi.	Enterkonneksiyon İşletimine İlişkin Düzenlemeler
13. Özellikle (Central and South Eastern Europe Gas Connectivity Project kapsamında) Güneydoğu Avrupa'da devam etmekte olan altyapı yatırımlarının, piyasa ve sistem işleme ilişkin gelişmelerin yakından takip edilerek, altyapı yatırımların ve diğer hazırlıkların senkronize edilmesi.	Enterkonneksiyon İşletimine İlişkin Düzenlemeler
14. Standart kapasite ürünlerinin, kesintisiz ve kesintili olarak iki sınıfa ayrılması.	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri
15. Kesintisiz ve kesintili olarak piyasaya sunulması mümkün olan teknik kapasite miktarlarının çeşitli işletme senaryoları	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri

ışığında yapılacak simülasyon çalışmaları çerçevesinde İletim Sistemi İşletmecisi tarafından belirlenmesi.	
16. Kapasite ürünlerinin piyasa katılımcılarına bir ihale mekanizması üzerinden arz edilmesi. Aylık ve daha uzun dönemli kapasite ürünlerinin Çok Turlu İhale Yöntemi ile, günlük ve gün içi kapasite ürünlerinin ise Tek Turlu İhale Yöntemi ile tahsis edilmesi.	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri
17. Aylık ve daha uzun vadeli ürünlerle tahsis edilmesine rağmen, taşıtanlar tarafından yapılan günlük taşıma miktar bildirimleri çerçevesinde kullanılmayacağı bildirilen kapasitelerin günlük olarak yeniden ihale edilmesi. İhale sonucunda Taşıtanlara tahsis edilen kapasitelerin ilgili taşıtan tarafından kullanılmayacağı bildirilmemesi durumunda kapasite tahsisatının ilgili taşıtan için iptal edilmesi.	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri
18. İhale sonrasında piyasa katılımcıları arasında bu ürünlerin el değiştirmesine olanak tanınması.	Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri
19. ACER Gas Target Model- AGTM çerçevesinde tanımlanan göstergelerin değerlerinin, öncelikle Doğal Gaz Sürekli Ticaret Platformu'nda ve kurulması sonrasında vadeli piyasalarda, ölçümlenmesi, sonuçların Şeffaflık Platformu'nda yayınlanması.	Bu konuda düzenleme önerimiz yoktur. Ölçümlenmesi ve yayımlanması önerilen parametreler, Kurul Kararı ile Şeffaflık Platformunda Yayımlanacak Veriler Listesi'ne eklenmesi düşünülebilir.
20. BOTAŞ'ın (i) BOTAŞ Doğal Gaz Altyapı Şirketi ve (ii) BOTAŞ Doğal Gaz Ticaret Şirketi olarak iki ayrı tüzel kişilik olarak yapılandırılması.	İletim Şirketi'ne İlişkin Düzenlemeler
21. Sistem işletmecisi ve altyapı varlıklarının sağlayıcısı ve işletmecisi konumunda olacak olan Doğal Gaz Altyapı Şirketi'nin, bağımsız, tarafsız, şeffaf, etkin, verimli, finansal olarak güçlü, gerekli kurumsal yetkinliklere ve stratejik planlara sahip bir kurum olarak yapılandırılması.	İletim Şirketi'ne İlişkin Düzenlemeler
22. Türkiye Doğal Gaz Piyasası'nın en büyük (ve hâkim bir pozisyona sahip) piyasa katılımcısı konumunda olacak olan BOTAŞ Doğal Gaz Ticaret Şirketi'nin, özellikle portföy yönetimi, risk yönetimi ve fiyatlandırma noktalarında yetkin, etkin,	BOTAŞ'ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler

verimli, finansal olarak güçlü bir petrol ve doğal gaz şirketi olarak yapılandırılması.	
23. Söz konusu bu iki tüzel kişiliğin, rekabetçi piyasa yapısı içerisinde ihtiyaç duyacakları hareket kabiliyetine sahip olabilmeleri adına, 233 Sayılı KHK'ye tabii bir KİT statüsünden ziyade, THY ya da kamu bankaları gibi EPDK, SPK, RK gibi kurumların düzenlemelerine tabii ama yönetim olarak özerk bir tüzel kişi olarak yapılandırılması.	İletim Şirketi'ne İlişkin Düzenlemeler BOTAŞ'ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler

Taslak Doğalgaz Mevzuat Raporu'nun hazırlanması aşamasında ilgili taraflarla yapılan görüşmelerde, dağıtım faaliyeti ile perakende satış faaliyetinin ayrıştırılması ve dağıtım şirketi tarafından yürütülmekte olan perakende satış faaliyetinin tanımlanacak görevli toptan satış şirketi tarafından yerine getirilmesi yönünde öneriler gündeme gelmiştir. Danışman tarafından da uygun görülen bu önerilere Dağıtım ve Perakende Satış Faaliyetlerinin Ayrıştırılması başlığı altında Taslak Doğalgaz Mevzuat Raporu'na dahil edilmiştir.

Sıvılaştırılmış Doğal Gaz tesislerine ilişkin iki öneri ise, Rapor'un son başlığını oluşturmaktadır.

Tüm bunlar dışında, Proje kapsamında aşağıda belirtilen 5 başlıkta daha incelemeler yapılmıştır ancak bu konularda ayrıca bir öneri sunulması gerekli görülmemiştir. Konuya ilişkin açıklamalar aşağıda sunulmaktadır:

Spot İşlemler ve Dengeleme İşlemleri Konuları:

Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Değerlendirme Raporu'nda ve Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda da ifade edildiği üzere, EPIAŞ tarafından işletilmekte olan Sürekli Ticaret Platformu kapsamındaki spot işlemler ve dengeleme işlemleri son derece başarılı bir şekilde sürdürülmektedir. Danışman'ın bu konularda bir önerisi olmamıştır. Dolayısıyla mevzuatta yapılacak iyileştirmelere ilişkin bir önerisi de yoktur.

İleri Tarihli Fiziksel Teslimatlı Piyasa İşlemleri Konusu

İleri tarihli fiziksel teslimatlı elektrik ve doğal gaz kontratlarının EPIAŞ bünyesinde güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işlem görmesine ilişkin hazırlıklar, son derece kapsamlı bir biçimde ve gerekli istişareler yapılarak, yine EPIAŞ tarafından yürütülmektedir.

Elektrik tarafındaki çalışmalar doğal gaz tarafındaki çalışmalara göre, daha önce başlamış ve hali hazırda daha ileri bir aşamadadır. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Temmuz 2019'da "İleri Tarihli Fiziksel Teslimatlı Elektrik Piyasası İşletim Usul ve Esasları Taslağını" görüşe açmıştır ve söz konusu usul ve esaslar Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 5 Aralık 2019 tarihli toplantısında kabul edilmiştir. "İleri Tarihli Fiziksel Teslimatlı Doğal Gaz Piyasası İşletim Usul ve Esasları Taslağını" ise EPIAŞ tarafından hazırlandığı ve görüşe açılmak üzere EPDK'ya gönderilme aşamasında olduğu anlaşılmaktadır.

İlgili usul ve esasların yanı sıra, elektrik tarafında çok kapsamlı bir yazılım geliştirme sürecinin de devam ettiği, özellikle teminat, temerrüt yönetimi ve temerrüt garanti hesabına ilişkin detaylı tasarım çalışmalarının devam ettiği anlaşılmaktadır.

Alınıp satılan emtiaların farklı olması, ileri tarihli piyasa işlemlerine ilişkin tasarımların farklılaşmasını gerektirmemektedir. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasalarında, aynı hesap üzerinden, hisse, endeks, tahvil, kıymetli maden, döviz, emtia, enerji gibi birçok başlıkta farklı varlıklara ilişkin binlerce sözleşme işlem görmektedir. Bununla birlikte, fiziksel teslimat durumunda, nasıl bir fiziksel teslimatın yapılacağına, fiziksel teslimattaki olası dengesizliğin tespitine, söz konusu dengesizliğin nasıl uzlaştırılacağına ilişkin olarak, emtia bazında ilave işlemler gerekebilir. Bu çerçevede, doğal gaz tarafındaki tasarımın büyük ölçüde elektrik tarafındaki tasarıma benzeyeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, elektrik ve doğal gaz piyasaları arasında, risk oranları ve dolayısıyla teminat miktarı ve yapısı, avanslaşma dönemleri ve uzlaşmaya ilişkin diğer detaylarda farklılıklar görülebilmektedir.

Bu noktada, ileri tarihli fiziksel teslimatlı doğal gaz kontratlarının EPIAŞ bünyesinde işlem görmesini önermekle birlikte, Danışman'ın ilgili mevzuatta yapılacak iyileştirmelere ilişkin bir önerisi yoktur.

EPIAŞ tarafından yürütülen çalışmalar, EPDK ve ETKB'nin katkıları ve istişare süreçleri neticesinde, spot işlemler ve dengeleme işlemlerinde olduğu gibi, ülkemiz için en uygun tasarımın ortaya çıkacağı ve risk oranları, teminat miktarı, avanslaşma dönemleri gibi parametrelere ilişkin değerlerin en doğru şekilde belirleneceği düşünülmektedir.

Talep Tarafının Piyasaya Katılımı Konusu:

Belli bir büyüklüğün üzerinde olan ve gerekli şartları sağlayan serbest tüketicilerin,

- hali hazırda kullanılan tam tedarik sözleşmelerinin yanı sıra, teslimat tarihinden önce belirlenmiş sabit miktarlarda alım yapmalarına izin veren (dolayısıyla kendi dengesizliklerinden kendilerinin sorumlu oldukları) sözleşmelerle alım yapma seçeneklerine sahip olmaları,
- bu sayede, kendi ticaret ve risk yönetimi politikaları, piyasa dinamikleri ve portföylerinin cari durumu ışığında, organize spot, organize vadeli ve tezgah üstü piyasalarda uygun gördükleri işlemleri yapabilmeleri,

talep tarafının piyasa fiyatlarına tepki verebilmesinin ve piyasaya katılımının ilk şartıdır.

Aksi durumda, talep tarafı, tüm alımını taraf olduğu tam tedarik sözleşmesindeki fiyat üzerinden yapmakta, piyasa fiyatlarından ilave alım ya da geri satış işlemi yapması mümkün olamamaktadır.

Tam tedarik sözleşmesi yerine sabit miktarlı sözleşme ile alım yapan bir tüketici, sözleşmesindeki miktarının altında ya da üzerinde çekiş yaptığı zaman, söz konusu dengesizlikten sorumlu olacaktır. Bu durumda, bu dengesizliği öngörebiliyorsa, ilave vadeli ve/veya spot piyasa işlemleri ile net alım miktarını öngördüğü çekiş miktarına eşit seviyeye getirmeye çalışacaktır. Buna rağmen dengesizlik oluşuyorsa, sistem dengesizlik fiyatı üzerinden uzlaştırılacaktır.

Böyle bir yapıda, örneğin, yıllık bir sözleşme ile UDN teslimatlı ve sabit miktarlı (mesela günde 1 mcm) gaz alan bir doğal gaz yakıtlı elektrik santrali, kapasite faktörünün düşeceğini tahmin ettiği ikinci çeyrekte almış olduğu gazın bir kısmını ikili anlaşma ile ya da spotta geri satabilecek, daha fazla gaza ihtiyaç duyacağı dönemlerde, herhangi bir satıcıdan, mesela LNG fiyatları düşük ise, bir spot LNG ithalatçısından ilave alım yapabilecektir.

Sözleşme yapılarının bu tür ilave alım ve satım işlemlerine izin vermesi, rekabet, piyasa gelişimi, konsantrasyonun düşürülebilmesi ve kaynak optimizasyonu açılarından büyük önem arz etmektedir.

Söz konusu tüketicinin hacmi bu işlemlerin kendi başına yapmak için yeterli değilse, tedarik sözleşmesinin hükümleri, tüketicinin ilgili işlemleri tedarikçisi üzerinden (ve yaklaşık olarak aynı finansal neticelerle karşılaşması sonucunu doğuracak şekilde) yapmasını mümkün kılacak şekilde kurgulanabilir ve tedarikçinin aynı işlemleri tüketicisi adına yapması mümkün olabilir.

Bu kurguda, tüketicinin talebinin sözleşme miktarının üzerine çıkacağına öngörülmesi durumunda, piyasa katılımcısı olması durumunda kendisi, aksi durumda tedarikçisi piyasada bir alım pozisyonu açacaktır ve söz konusu bu alım pozisyonun karşı bacağındaki (satıcı pozisyonundaki) piyasa katılımcısı fiziksel arzını arttırarak ya da fiziksel talebini kısarak kendi pozisyonunu ve sistemi dengede tutacaktır.

Örneğin, fiziki talebin yükseldiği kış aylarında, evsel tüketicilere satış yapan dağıtım şirketleri, dengesizliğe düşmemek için ilave alım yapmak isteyebilirler. Bu noktada fiyatlarda bir yükselme yaşanacaktır. Fiyatlarda yeterli yükselme sağlanmasında, bazı tüketiciler (sanayi ya da elektrik santrali gibi), önceden almış oldukları miktarları piyasaya arz edeceklerdir. Bu tüketiciler, gönüllü olarak taleplerini kısıacaklardır.

Bu çerçevede, 9, 10, 6 ve 11 numaralı öneriler, talep tarafının piyasaya katılımını da sağlayacak önerilerdir ve konuya ilişkin ayrıca bir başlık söz konusu değildir.

Kısıtların Yönetimi Konusu:

Kısıt Yönetimi düzenlemeleri, var olan fiziki kapasitenin atıl tutularak ilave arzın ve rekabetin kısıtlanması durumunun engellenmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu çerçevede, 1 ve 2 numaralı öneriler doğrudan Kısıt Yönetimi'ne ilişkin önerilerdir ve konuya ilişkin olarak mevzuatta yapılacak iyileştirmeler, Şebeke Kapasite Yönetimi Düzenlemeleri başlığı altında yer almaktadır.

1.2 RAPOR'UN ÖNERİLEN KULLANIM ŞEKLİ

Rapor, Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Analiz Raporu'nda yer alan tespitlere ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda yer alan önerilere dayalıdır ve Rapor'un hazırlık süreci içerisinde ilgili taraflarla çeşitli görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Bununla birlikte, Rapor'un bir mevzuat önerisi olarak değil, yetkili birimler tarafından yürütülecek bir mevzuat çalışmasında dikkate alınmasında fayda olacağı düşünülen bazı mevzuat değişikliklerini içeren bir çalışma olarak görülmesi uygun olacaktır.

Olası bir mevzuat çalışmasının zamanlaması açısından küresel ve yerel bazı gelişmeler dikkatimiz çekmektedir:

- Son yıllarda gerçekleşen yatırımlar neticesinde giriş kapasitesi artmış ve arz güvenliği kaygıları ortadan kalkmıştır.
- Doğal gaz ve LNG piyasalarında küresel olarak arz fazlası yaşanmaktadır ve arz fazlasının 2020'lerin ikinci yarısına kadar devam edeceği öngörülmektedir.
- Arz fazlasına bağlı olarak müzakere masasında üstünlük Satıcı'lardan Alıcı'lara geçmiştir.

- Uzun dönemli doğal gaz ithalat sözleşmelerimizin bir kısmının süresi önümüzdeki yıllarda sona erecektir.

Söz konusu bu gelişmelere bağlı olarak,

- rekabetçi, öngörülebilir, şeffaf ve etkin portföy yönetimine olanak tanıyan piyasa işleyişi sonucunda ülke kaynaklarının daha optimal kullanılması,
- doğal gaz fiyatlarında küresel olarak yaşanmakta olan gerilemenin ülkemiz ithalat maliyetlerine ve piyasa fiyatlarına da yansımaları,
- ülkemizdeki tüketicilerin doğal gazı, kamu üzerinde herhangi bir sübvansiyon yükü olmaksızın, daha düşük fiyatlarla tüketebilmesinin sağlanması ve
- zaman içerisinde ülkemizin bir doğal gaz ticaret merkezine dönüşmesi

amaçlarına ulaşılabilmesi adına, kaçırılmaması gereken bir fırsat penceresinin aralanmakta olduğu düşünülmektedir.

Rapor'da yer alan önerileri 3 ana grupta toplamak mümkündür.

Hızlı bir şekilde hayata geçirilebilecek ve amaçlar açısından en büyük etkiyi yaratacağı düşünülen öneriler:

- Bölüm 5'te yer alan "BOTAŞ'ın Doğal Gaz Ticaret Faaliyetine İlişkin Düzenlemeler",
- Bölüm 6'da yer alan "Alım Gücü Düşük Tüketicilerin Korunmasına İlişkin Düzenlemeler",
- Bölüm 8'de yer alan "Sıvılaştırılmış Doğal Gaz Tesislerine İlişkin Düzenlemeler"

Gerekli hazırlık çalışmalarına bağlı olarak hayata geçirilmesi biraz daha fazla zaman alabilecek olmakla birlikte orta uzun vadede önem arz eden öneriler:

- Bölüm 2'de yer alan "Şebeke Kapasite Yönetimine İlişkin Düzenlemeler"
- Bölüm 3'te yer alan "Enterkoneksiyonların İşletimine İlişkin Düzenlemeler"

Karar süreçlerine bağlı olarak hayata geçirilmesi biraz daha fazla zaman alabilecek olmakla birlikte orta uzun vadede önem arz eden öneriler:

- Bölüm 4'te yer alan "İletim Şirketinin Ticari Faaliyet Gösteren BOTAŞ'tan Ayrı Bir Tüzel Kişilik Olarak Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Düzenlemeler"
- Bölüm 7'de yer alan "Dağıtım Faaliyeti ile Perakende Satış Faaliyetinin Ayrıştırılmasına İlişkin Düzenlemeler"

2 ŞEBEKE KAPASİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN DÜZENLEME ÖNERİLERİ

Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Değerlendirme Raporu'nda ve Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda detaylıca izah edildiği üzere,

- (i) şebeke kapasitesinin tamamının piyasa katılımcılarının kullanımına açılması,
- (ii) özellikle günlük ve zaman içerisinde gün için kapasite ürünlerinin ve bunlarla beraber aylık, 3 aylık, 6 aylık gibi farklı dönemleri içeren kapasite ürünlerinin piyasa katılımcılarının kullanımına sunulması,
- (iii) günlük ve gün içi kapasite ürünlerinin işleme alınmasıyla oluşacak işlem yükünün (günlük ihalelerin sonuçlandırılması, günlük ürünlerin faturalanması vs.) karşılanmasını sağlayacak bilgi sistemleri altyapısının tesis edilmesi,
- (iv) mevcut mevzuatta da düzenlendiği üzere, herhangi bir piyasa katılımcısına tahsis edilmiş ancak kullanılmayan kapasitelerin atıl bir şekilde tutmasının ve bu suretle rekabetin kısıtlanmasının engellenmesi,
- (v) kendisine kapasite tahsis edilmiş olan bir piyasa katılımcısının, söz konusu kapasitenin tamamını ya da bir kısmını, İletim Şirketi'ne ya da bir piyasa katılımcısına devredebilmesi ve gerekmesi halinde, İletim Şirketi'nin tahsis etmiş olduğu kapasitenin bir kısmını geri satın alabilmesi,
- (vi) bu sayede, kapasite rezervasyon işlemlerinin alım satım faaliyetlerinin önünde kısıt yaratmayacak dinamik bir yapı içerisinde yürütülebilmesi ve şebeke kapasitesinin optimal bir şekilde kullanımının sağlanması

adil rekabet ortamının sağlanması, rekabetin güçlenmesi, piyasa gelişimi ve kaynak optimizasyonu açılarından büyük önem arz etmektedir.

Bahsedilen dinamik yapının oluşturulabilmesi adına, Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği'nde yapılması düşünülebilecek değişiklik önerileri aşağıda sunulmuştur:

Düzenleme Önerisi 2.1

Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği'nin 14'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

Kapasite Yönetim Sürecine İlişkin Esaslar

Madde 14 — *İletim Şirketi, işlettiği doğal gaz iletim sistemindeki giriş ve çıkış kapasitelerini, aşağıda belirtilen esaslar doğrultusunda, piyasa katılımcılarının kullanımına sunmakla yükümlüdür:*

a) *Tüm giriş ve çıkış noktalarındaki maksimum ayrılabilir kapasitenin tamamı, mevcut uzun dönemli doğal gaz ithalat sözleşmeleri kapsamında yapılacak fiziki teslimatın yapılabilmesi için ilgili piyasa katılımcısına öncelik verilerek, İletim Şirketi tarafından piyasa katılımcılarının kullanıma sunulur.*

b) *Kapasitenin, şeffaf, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeyen, sistemin optimal kullanımını sağlayan ve verimli bir süreç içerisinde piyasa katılımcılarına tahsis edilmesi esastır.*

c) *Kapasitelerin tahsisatında, kesintili ve kesintisiz standart kapasite tahsis sözleşmeleri kullanılır:*

1) *Kesintisiz Kapasite Sözleşmeleri:* İletim Şirketi tarafından sözleşmesel olarak kesintisiz olacağı taahhüt edilmiş kapasitelere ilişkin sözleşmeleridir. Söz konusu taahhüde rağmen, kesinti yaşanması durumunda, ilgili piyasa katılımcısının kesintiye bağlı olarak doğacak zararının, sözleşme şartları çerçevesinde İletim Şirketi tarafından tazmin edilmesi esastır.

2) *Kesintili Kapasite Sözleşmeleri:* Sözleşme şartları doğrultusunda İletim Şirketi tarafından kısmen ya da tamamen kesintiye uğratılması mümkün olan kapasitelere ilişkin sözleşmeleridir. İletim Şirketi, herhangi bir giriş ya da çıkış noktasında sahip olduğu ancak çeşitli işletme şartlarına bağlı olarak sözleşme süresi boyunca kesintisiz olarak sağlamayı taahhüt etmeyi tercih etmediği kapasiteyi kesintili sözleşmeler ile piyasa katılımcılarına tahsis edebilir.

Fiziki kapasitenin piyasa katılımcılarına tahsis edilen kapasitenin altında seyredeceğinin anlaşılması halinde, İletim Şirketi, kesintili kapasite sözleşmelerinde yer alan kesinti hakkını kullanabileceği gibi, daha fazla kesintiye ihtiyaç duyması halinde ihtiyaç duyduğu kapasiteyi piyasa katılımcılarından geri almak üzere ihale de açabilir.

Kesintinin İletim Şirketi tarafından piyasa katılımcısına kesintiden ne kadar zaman önce bildirmesi gerektiği ve varsa kesinti yapılmasını sözleşmesel olarak haklı kılacak şartlar, kesintili kapasite sözleşmelerinde açıkça belirtilir.

Kesinti işlemlerinin, şeffaf bir şekilde yürütülmesi, kesintinin sebebinin piyasa katılımcılarına duyurulması, kesintinin ilgili tüm kesintili kapasite sözleşmelerinde eşit oranda yapılması esastır.

Kesintili kapasite sözleşmeleri ile tahsis edilen kapasiteye ilişkin bedel, aynı noktada kesintisiz kapasite sözleşme ile tahsis edilen kapasiteye ilişkin bedel üzerinden indirim yapılarak belirlenir. Söz konusu indirim oranı, beklenen kesinti oranının¹ söz konusu kesintinin ekonomik etkisini dikkate almak üzere birden büyük bir katsayı ile çarpılmasını ile belirlenir.

d) *Piyasa katılımcıları tarafından talep edilen kapasite miktarının arz edilen kapasite miktarından büyük olması halinde, aylık ve daha uzun dönemli kapasite ürünleri çok turlu ihale yöntemi ile, günlük ve gün içi kapasite ürünleri ise tek turlu ihale yöntemi ile tahsis edilir:*

¹ ENTSG'nin Tarifelere İlişkin Şebeke Yönetmeliği'nin (Network Code on Harmonised Transmission Tariff Structures for Gas) 16'ncı maddesi, ülkelerin düzenleyici kuruluşlarının tercihine ex-ante ve ex-post olarak 2 seçenek sunmaktadır.

Ex-ante seçenekte, kesintili ürünün fiyatı, kesintisiz ürünün fiyatından bir indirim yapılması ile bulunur. ENTSG üyesi iletim şirketinde söz konusu indirim oranının ortalama olarak %10 seviyesinde olduğu görülmektedir.

Söz konusu indirim oranı, beklenen kesinti oranının söz konusu kesintinin ekonomik etkisini dikkate almak üzere birden büyük bir katsayı ile çarpılmasını ile belirlenir.

Örneğin, 720 saatlik (aylık) bir sözleşmede, ortalama 12 saatlik 6 kesinti bekleniyorsa ve arz edilecek 100.000Sm³/saat'lik kesintili kapasitenin ortalama 10.000Sm³/saat'lik kısmında kesinti yapılacağı öngörülüyorsa, beklenen kesinti oranı $[(6 \times 12 \text{ saat}) / 720 \text{ saat}] \times [10.000/100.000] = \%1$ 'dir. Kesintinin ekonomik etkisini dikkate almak üzere kullanılan oran 10 ise, indirim oranı %10 olarak belirlenir.

Ex-post yaklaşımda, tarifede indirim yapılmaz, ancak kesinti olması halinde İletim Şirketi ilgili piyasa katılımcılarına günlük kapasite bedelinin 3 katı kadar geri ödeme yapar. Bu seçeneğin tercih edilebilmesi için, bir önceki gaz yılında ilgili giriş çıkış noktasında fiziki kısıt sebebi ile kesinti yapılmamış olması gereklidir.

Farklı noktalar için farklı yaklaşımlar ve indirim oranları kullanılabilir.

1) Çok turlu ihale yönteminde, ihale, düzenlemeye tabi tarifede yer alan kapasite bedeli ile başlatılır ve her bir turda kapasite bedeli artırılarak, ihaleye katılan piyasa katılımcıları tarafından talep edilen kapasite miktarı arz edilen kapasiteye eşit hale getirilir. Kapasite bedeli artırılması sonucunda, talep edilen kapasite miktarı arz edilen kapasitenin altına düşmesi durumunda, kapasite bedeli daha küçük fiyat aralıkları ile azaltılarak talebin artması sağlanır. Bu şekilde artan talebin arzı geçmesi durumunda, fiyat aralıkları daha da küçültülerek kapasite bedeli tekrar artırılır. Bu şekilde yapılan kapasite bedeli arttırmalarına ve azaltımlarına talep arzdan en fazla %1 az olana kadar devam edilir. Talebin arzdan en fazla %1 fazla olmasını sağlayan kapasite bedeli ihalede ortaya çıkan kapasite bedelidir ve bu fiyattan kapasite talebinde bulunan piyasa katılımcılarının tamamı bu fiyattan kapasite almış olurlar.

2) Tek turlu ihale yönteminde, ihaleye katılan piyasa katılımcıları, talep ettikleri kapasiteyi ve düzenlemeye tabi tarifede yer alan kapasite bedeli ek olarak ödemeyi teklif ettikleri primi içeren tekliflerini sunarlar. Yüksek fiyattan düşük fiyata doğru yapılacak bir sıralama ile ihalede arz edilen kapasite talep sahibi piyasa katılımcılarına tahsis edilir. Kabul gören en düşük teklifteki fiyat, ihaleden kapasite ürünü almış olan tüm piyasa katılımcıları için geçerli olan kapasite fiyatı olarak belirlenir.

e) Periyodik ihale takvimi ve açılan her bir ihaleye ilişkin gerekli detaylar, ihaleden yeterli zaman önce, İletim Şirketi tarafından EBT üzerinden ilan edilir. Açılan ihaleye ilişkin sonuçlar da, İletim Şirketi tarafından, ihalenin tamamlanmasını takip eden [●] saat içerisinde EBT üzerinden ilan edilir.

f) Herhangi bir piyasa katılımcısına tahsis edilmiş ancak kullanılmayan kapasitelerin atıl bir şekilde tutmasını ve bu suretle rekabetin kısıtlanmasını engellemek adına, bir piyasa katılımcısına tahsis edilmiş ancak İletim Şirketi tarafından yeterli seviyede kullanılmadığı tespit edilen kapasitenin İletim Şirketi'ne iadesi sağlanır.

g) Kendisine kapasite tahsis edilmiş olan bir piyasa katılımcısı, söz konusu kapasitenin tamamını ya da bir kısmını başka piyasa katılımcılarına kullanabilir. Bu durum, söz konusu piyasa katılımcısının İletim Şirketi nezdindeki yükümlülüklerini etkilemez.

h) Kendisine kapasite tahsis edilmiş olan bir piyasa katılımcısı, söz konusu kapasitenin tamamını ya da bir kısmını, İletim Şirketi nezdinde, başka bir piyasa katılımcısına devredebilir. Bu durumda, söz konusu piyasa katılımcısının İletim Şirketi nezdindeki yükümlülükleri ortadan kalkar.

i) Standart kapasite sözleşmelerine, kapasite ihalelerine ve ikincil kapasite işlemlerine ilişkin usul ve esaslar, İletim Şirketi tarafından piyasa katılımcıları ile istişare içerisinde geliştirilir, Kurul tarafından onaylanarak yürürlüğe girer.

Düzenleme Önerisi 2.2

Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine aşağıdaki tanımların eklenmesi önerilmektedir:

İkincil kapasite işlemleri: Bir piyasa katılımcısına tahsis edilmiş ancak yeterli seviyede kullanılmadığı tespit edilen kapasitenin İletim Şirketi'ne iadesi, kendisine kapasite tahsis edilmiş olan bir piyasa katılımcısının söz konusu kapasitenin tamamını ya da bir kısmını başka piyasa katılımcılarına kullanması ya da İletim Şirketi'ne iadesi ve İletim Şirketi'ne iade edilen kapasitenin tekrar ihale edilmesi işlemlerini,

Kesintili Kapasite Sözleşmeleri: Sözleşme şartları doğrultusunda İletim Şirketi tarafından kesintiye uğratılması mümkün olan kapasitelere ilişkin sözleşmeleri,

Kesintisiz Kapasite Sözleşmeleri: İletim Şirketi tarafından sözleşmesel olarak kesintisiz olacağı taahhüt edilmiş kapasitelere ilişkin sözleşmeleri,

Düzenleme Önerisi 2.3

Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği'ne aşağıdaki geçici maddenin eklenmesi önerilmektedir:

Kapasite Yönetim Sürecine İlişkin Hazırlık Çalışmaları

Geçici Madde – (1) *Kapasite yönetim sürecinin, bu Yönetmeliğin, 14'üncü maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde işletilmesine 1 Ocak 2021 tarihinde başlanır.*

(2) İletim Şirketi, bu Yönetmeliğin 14'üncü maddesinde yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek üzere, aşağıdaki hazırlık çalışmalarını [•] ay içerisinde tamamlar.

a) İletim Şebekesi İşleyiş Düzenlemelerine İlişkin Esaslarında yapılması gerekli değişiklik önerilerinin hazırlanması ve Kurul onayına sunulması.

b) Spot Boru Gazı İthalat Miktarı ve Uygulama Yönteminin belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslarda yapılması gerekli değişiklik önerilerinin hazırlanması ve Kurul onayına sunulması.

c) Standart kapasite sözleşme taslaklarının piyasa katılımcıları ile istişare içerisinde hazırlanması ve Kurul onayına sunulması.

d) 2021 yılında piyasa katılımcıları tarafından kullanılacak kapasiteye ilişkin ihale takviminin ve takvimde yer alan ihalelerde arz edilecek kapasitelerin belirlenmesi ve duyurulması.

(3) İletim Şirketi, söz konusu hazırlık çalışmalarına ilişkin detaylı çalışma planını [•] ay içerisinde ilan eder.

3 ENTERKONNEKSİYONLARIN İŞLETİMİNE İLİŞKİN DÜZENLEME ÖNERİLERİ

Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Değerlendirme Raporu'nda ve Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda detaylıca izah edildiği üzere,

- (i) Türkiye doğal gaz iletim sistemi ile özellikle Bulgaristan ve Yunanistan iletim sistemleri arasında yeterli seviyede çift yönlü enterkonneksiyon kapasitesinin tesis edilmesi,
- (ii) tesis edilecek enterkonneksiyon kapasitesinin ENTSOG şebeke işletim düzenlemelerine uygun bir şekilde işletilmesi,
- (iii) bu amaçla yapılması gereken hazırlık çalışmalarının, Central and South-Eastern European Gas Connectivity – CESEC Programı kapsamındaki fiziki altyapı yatırımlarına ve program kapsamındaki ülkelerin piyasa ve sistem işletimine ilişkin düzenlemelerini AB direktiflerine ve ENTSOG düzenlemelerine uyumlu hale getirme çalışmalarına paralel olarak ilerlemesi

kısa- orta vadede bir sorun olarak görünmese de arz güvenliği, olası arz fazlasının ihraç edilebilmesi, olası re-export fırsatları, kaynak optimizasyonu, piyasa konsantrasyonunun azalması, piyasa gelişimi, rekabetin güçlenmesi, tüketici fiyatlarının rekabete bağlı olarak gerilemesi ve doğal gaz ticaret merkezi olma hedefi açılarından önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda, Uluslararası Piyasalarla Entegrasyon Seviyesinin Güçlendirilmesine İlişkin Hazırlık Çalışmalarına (gerekli altyapı yatırımlarının tamamlanması, enterkonneksiyonların işletimine ilişkin anlaşmaların imzalanması, enterkonneksiyon kapasitesine ilişkin standart sözleşme taslaklarının hazırlanması, birleşik kapasite ürünlerine ilişkin ihale yönteminin belirlenmesi gibi) ilişkin hedef tarihlerin belirlenmesine ve duyurulmasına ilişkin bir geçici madde taslağı hazırlanmıştır. Söz konusu maddede, 2021-2025 dönemi içerisinde her bir ay için piyasa katılımcılarının kullanımına arz edileceği öngörülen günlük enterkonneksiyon kapasitesinin duyurulması da düzenlenmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda, ilgili hazırlık çalışmalarının halihazırda belli bir plan dahilinde yürütülmekte olduğu; bu sebep ile konuya ilişkin bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığı anlaşılmıştır.

Bu doğrultuda, ilgili düzenleme taslağının rapora dahil edilmemesi uygun görülmüştür.

Bununla birlikte, halihazırda işletilmekte olan süreç kapsamındaki hazırlık çalışmalarına ait takvimin piyasa katılımcılarına duyurulması da fayda görülmektedir.

4 İLETİM ŞİRKETİNİN TİCARİ FAALİYET GÖSTEREN BOTAŞ'TAN AYRI BİR TÜZEL KİŞİLİK OLARAK YENİDEN YAPILANDIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEME ÖNERİLERİ

Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Değerlendirme Raporu'nda ve Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda detaylıca izah edildiği üzere, iletim sistem işletimini yürüten şirketin

- (i) doğal gaz üretimi ve/veya ticareti faaliyeti ile iştigal etmemesi,
- (ii) kontrol haklarının doğal gaz üretimi ve/veya ticareti faaliyeti ile iştigal firmaların elinde olmaması,
- (iii) bu suretle, tüm piyasa katılımcılarına eşit mesafede tarafsız bir konumda bulunması,
- (iv) düzenlemeye tabi tarifeler ile, gerçekleşen yatırımların itfası, işletme giderleri ve gelecekteki yatırımların finansmanı için yeterli ve öngörülebilir nakit akımına ve bu sayede finansal bağımsızlığa sahip olması

adil rekabet ortamının tesis edilmesi, piyasa katılımcılarının adil rekabet ortamına ilişkin olarak sahip olabilecekleri endişelerin giderilmesi, optimal şebeke yatırımlarının hayata geçirilmesi, piyasa gelişimi, rekabetin güçlenmesi, tüketici fiyatlarının rekabete bağlı olarak aşağı yönlü baskılanması ve doğal gaz ticaret merkezi olma hedefi açılarından önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda, İletim Sistem İşletmecisi'nin BOTAŞ'tan ayrı bir tüzel kişilik olarak yeniden yapılandırılmasına ilişkin olarak aşağıdaki maddelerin, ilgili karar mercii tarafından uygun görülecek şekilde, ayrı bir kanun olarak düzenlenmesi ya da mevcut bir kanuna eklenmesi önerilmektedir.

Düzenleme Önerisi 4.1

Amaç ve Kapsam

Madde 1 — (1) Bu Kanunun amacı, hali hazırda Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yürütülmekte olan doğal gaz sistem işletim faaliyetlerini, rekabetçi piyasa yapısının gereklerine uygun olarak doğal gaz ticaret faaliyetlerinden bağımsız bir şekilde yürütecek Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi'nin kurulmasıdır.

Tanımlar

Madde 2 — (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

(a) Şirket: Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi'ni

ifade eder.

Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi'nin Faaliyet Alanı, Kuruluşu ve Yapısı

Madde 3 — (1) Türkiye doğal gaz piyasasında, doğal gaz altyapı varlıklarına ilişkin ihtiyacın belirlenmesi, belirlenen ihtiyacın karşılanmasına yönelik yatırımların projelendirilmesi, finanse edilmesi, tesis edilmesi, tesis edilen altyapı varlıklarının işletme ve bakımı ve bu varlıkların kullanılarak piyasa katılımcılarına taşıma, depolama, yeniden gazlaştırma hizmetlerinin sunulması faaliyetlerini, tasarrufundaki iletim şebekesine ilişkin işletim faaliyetini ve bu faaliyetler ilgili olabilecek diğer faaliyetleri yürütmek amacıyla profesyonel yönetim ilkelerine göre yönetilen, özel hukuk hükümlerine tabi Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi kurulmuştur.

(2) Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın ticaret siciline resen tescil olunur.

(3) Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketinin [•] Türk lirası olan kuruluş sermayesi Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi tarafından karşılanır. Tamamı ödenmiş olan bu sermayeyi temsil eden paylar Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi'ne aittir.

(4) Şirket, yurtiçi doğal gaz iletim şebekesine, yurtiçi doğal gaz depolama tesislerine, yurtiçi sıvılaştırılmış doğal gaz depolama tesislerine ve yurtdışında yapacağı doğal gaz altyapı yatırımlarına ilişkin faaliyetlerini, doğrudan kendi bünyesinde ya da kuracağı ve/veya devir alacağı özel amaçlı iştirakler aracılığıyla yürütebilir.

Herhangi bir faaliyetin Şirket'in bir iştiraki tarafından yürütülmesi halinde, Şirket'in söz konusu faaliyete ilişkin yükümlülüklerinin tamamı ilgili iştirak için de geçerlidir.

(5) Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi'nin söz konusu faaliyetlere ilişkin varlık ve kaynakları, bunları temsil eden menkul ve gayrimenkulleri ile araç, gereç ve malzemeleri Şirket'e devredilir.

(6) Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi'nin söz konusu faaliyetlere ilişkin personeli, hiçbir işleme gerek kalmaksızın her türlü özlük hakleri ile birlikte Şirket'e devredilmiş sayılır.

(7) Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi dahil olmak üzere piyasa katılımcısı tüzel kişiler ve bu tüzel kişilerde doğrudan ya da dolaylı yüzde [•] ya da fazla paya sahip gerçek ve tüzel kişiler, Şirket'te ve/veya iştiraklerinde kontrol haklarına sahip olacak şekilde hissedar olamazlar. Aksi durumda, ilgili hissedar, Şirket'te ve/veya iştiraklerinde kontrol haklarına sahip olmasını sağlayan hisselerini devir eder.

(8) Şirket ve iştiraklerindeki kamu payı blok satış ve/veya halka arz yöntemleri ile tek bir imtiyazlı paya kadar düşürülebilir. Şirket'teki kamu payının kamunun şirkette kontrole sahip olamayacağı kadar azaltılması halinde, arz güvenliğine etki edebilecek konularda yönetim

kurulunun alacağı kararların geçerliliği, kamu payını temsil eden yönetim kurulu üyesinin bu kararların alındığı toplantıya katılımı ve olumlu oy kullanmasına bağlıdır.

(9) Şirket'in ve iştiraklerinin çalışma konularına ve amaçlarına, merkezlerine, sermayelerine, hisse yapılarına, genel kurullarına, yönetim ve denetim organlarına, hesaplarına ve kâr dağıtımına ile ilgili faaliyetlerine, devir, birleşme, fesih ve tasfiyelerine ilişkin diğer esaslar, ana sözleşmelerinde gösterilir.

(10) Şirket'in ve iştiraklerinin yıllık faaliyetleri ile ilgili olarak genel kurullarına sunacağı yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylanması şarttır.

(11) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname² ile söz konusu kararnamenin ek ve değişikliklerine ilişkin hükümler Şirket hakkında uygulanmaz.³

Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi'nin Faaliyet Esasları

Madde 4 — (1) Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi'nin faaliyetlerini yürütürken uymakla yükümlü olduğu genel esaslar şunlardır:

a) Şirket faaliyetlerini, doğal gaz piyasası mevzuatı ve lisans hükümleri çerçevesinde bağımsız olarak yürütür.

b) Şirket tarafından alınan tüm kararlarda ve yapılan tüm işlemlerde arz güvenliği, birinci öncelikli kriter olarak dikkate alınır.

c) Şirket tarafından alınan tüm kararlarda ve yapılan tüm işlemlerde, arz güvenliği riske atılmaksızın, ekonomik ve verimli işletmecilik ilkelerine uyulur ve şeffaf, öngörülebilir ve rekabetçi piyasa yapısı gözetilir.

d) Piyasa katılımcıları arasında ayırım yapılmaz.

² Benzer kanunlarda, aşağıda listelenen kanunlara ve bu kanunların ek ve değişikliklerine ilişkin hükümlere ilişkin muafiyet sağlandığı da görülmektedir:

- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,
- 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
- 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
- 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname,
- 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun,
- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,
- 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu,
- 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu,
- 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu,
- 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu,
- 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın-İlân Kurumu Teşkiline Dair Kanun,
- 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun

Söz konusu düzenlemeler Danışman'ın uzmanlık alanına girmediği için, öneri metnine dahil edilmemişlerdir. Bununla birlikte, önerilerden yola çıkılarak bir mevzuat çalışması yapılması halinde, yukarıda listelenen kanunların da dikkate alınmasında fayda olacaktır.

³ Düzenlemeye BOTAŞ'ın dahil edilmesinde ve BOTAŞ'a aynı muafiyetin sağlanmasında, özellikle risk yönetim araçlarını etkin kullanımı ve dinamik fiyatlandırma yöntemlerinin kullanımı adına fayda olabilir.

(2) Türkiye Doğal Gaz Altyapı Anonim Şirketi, aşağıda belirtilen esaslar doğrultusunda, sistem gelişimini sağlamakla yükümlüdür:⁴

a) Şirket, sistemdeki giriş, çıkış, iletim, depolama, depo enjeksiyon ve geri üretim, sivilleştirilmiş doğal gaz depolama, yeniden gazlaştırma ve sevk kapasitelerinin, kısa, orta ve uzun vadeli talep projeksiyonları, arz imkanları, zorlayıcı işletme senaryoları, rezerv kapasite gereksinimleri ve diğer lisans sahibi tüzel kişiler tarafından yürütülmekte olan altyapı yatırım çalışmalarının durumu çerçevesinde, arz güvenliğini, kaynak çeşitliliğini ve rekabeti sağlayacak ve bölgesel bir gaz ticaret merkezi konumuna gelme hedefini destekleyecek seviyeye ulaşması ve bu seviyede tutulması için gerekli altyapı yatırımlarını, piyasa katılımcıları ile istişare içerisinde planlar ve zamanında devreye alır.

b) Yatırım programları, söz konusu yatırımların (i) arz güvenliğini ve arz çeşitliliğini artırma, Türkiye doğal gaz piyasasının uluslararası piyasalarla entegrasyon seviyesini güçlendirme ve rekabetin ve rekabetçi piyasa yapısını geliştirme hedeflerine katkısı, (ii) proje finansman imkanları ve (iii) tarifelere etkisi dikkate alınarak optimize edilir.

c) Söz konusu yatırımların proje finansmanına imkan tanıyacak gelirlerin, ilgili piyasa katılımcıları tarafından ödenecek kapasite bedelleri üzerinden sağlanması esastır.

d) Düzenlemeye tabi tarifelerde yer alan kapasite bedelleri, söz konusu kapasitenin tesis edilmesine ve emre amade tutulmasına yönelik olarak izin verilen yatırım ve sabit işletme harcamalarının, izin verilen getiri ile birlikte, söz konusu yatırımın ekonomik ömrü ve/veya kredi geri ödeme dönemi dikkate alınarak belirlenecek itfa süresi içerisinde itfası için gerekli yıllık gelir ihtiyacı dikkate alınarak belirlenir.

e) Sistem güvenliği ve esnekliği için gerekli olduğu düşünülen yatırımlara ilişkin olarak piyasa şartlarında elde edilebileceği öngörülen gelirlerin söz konusu yatırımın itfası için yeterli olmaması halinde, söz konusu gelir eksiği, tüm diğer kapasite bedellerinin adil bir şekilde yükseltilmesi suretiyle giderilir.⁵

⁴ 4'üncü maddenin 2'inci fıkrasının kanun yerine ikincil mevzuat olarak düzenlenmesi düşünülebilir.

⁵ 4'üncü maddenin 2'inci fıkrasının e bendi'nin uygulanabilmesi için tarifeler yönetmeliğinde kapsamlı değişiklik yapılması gerekecektir.

Bu düzenlemedeki amaç, arz güvenliği için gerekli olan ancak ticari olarak yeterli geliri yaratamayan yatırımların finanse edilebilmeleridir. Bu yatırımlar için bir tür çapraz sübvansiyon sağlanmasıdır.

Örneğin LNG terminali ya da depolama tesisi tarifelerinin, ilgili yatırımların amortismanını sağlayacak seviyede belirlenmesi halinde, bu tesislerin piyasa katılımcıları tarafından optimal seviyede kullanılmayabilir ve düşük kapasite kullanım oranı sebebi ile tarifeleri daha da arttırmak gerekebilir ve bu döngü yeterli gelirin sağlanamamasına ve altyapının optimal şekilde kullanılmamasına yol açabilir.

Bu durumda, ilgili gelir eksiklikleri, doğal tekel olan hizmetler üzerinden tabana yayılan bir pay ile karşılanabilir. Ya da, elektrik piyasasındaki YEKDEM uygulamasına benzer bir şekilde, son tüketiciye satışlarda tahsil edilecek paylar bir fonda toplanabilir ve bu fon hem bu tür gelir eksikliklerinin karşılanması için, hem de belirlenecek tüketici gruplarına yapılacak finansal destekler için kullanılabilir.

Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi'nin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Çalışmalar

Geçici Madde 1.- (1) Bu Kanun'un 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasında bahsedilen devir işlemleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren [•] ay içinde tamamlanır.

(2) Bu Kanun'un 3 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında bahsedilen ana sözleşme bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren [•] ay içinde tescil ve ilan olunur.

(3) Bu Kanun'un 3 üncü maddesinin yedinci fıkrası çerçevesinde, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi'nde pay sahibi olmaya devam etmesi halinde, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi'nin Şirket'teki payı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren [•] ay içinde, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi'nin Şirket'te kontrole sahip olamayacak şekilde, azaltılır.

(4) Şirket'e bu Kanun ile verilen görev ve yükümlülükler, Bu Kanun'un 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasında bahsedilen devir işlemleri tamamlanana kadar, Şirket adına Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından bu Kanun'un 3 üncü maddesinin altıncı fıkrası çerçevesinde Şirket'e devredilen personel eliyle yürütülür.

5 BOTAŞ'IN DOĞAL GAZ TİCARET FAALİYETİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Değerlendirme Raporu'nda ve Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda detaylıca izah edildiği üzere, BOTAŞ'ın pazar payının ve bu sayede HHI Endeksinin düşürülmesi, rekabetçi bir piyasa yapısının oluşumu ve rekabetçi piyasa yapısından beklenen hedeflere ulaşılabilmesi için temel bir şarttır ve bu noktada aşağıdaki hususlar önem arz etmektedir:

- (i) Zaman içerisinde talep artışına ve/veya mevcut uzun dönemli sözleşmelerin bitişine ve/veya ihracat imkanlarına bağlı olarak ihtiyaç duyulabilecek ilave alımların, mümkün mertebe daha kısa vadeli ve ticari esnekliği yüksek sözleşmeler üzerinden ve BOTAŞ'ın dışındaki piyasa katılımcıları tarafından yapılması.
- (ii) Mevcut sözleşmelerin yeniden müzakere edilerek asgari alım miktarlarının aşağıya çekilmesi ve bu sayede al ya da öde yükümlülüklerine sebep olmaksızın gerçekleştirilecek spot ithalat miktarının artması.
- (iii) Mevcut sözleşmelerin yeniden müzakere edilerek sözleşmelerdeki fiyat formüllerinde petrol ürünlerinin ağırlığının azaltılıp, Avrupa doğal gaz ticaret merkezlerine ait referans fiyatların formüllere dahil edilmesi ve bu sayede mevcut sözleşmelerle ithal edilen doğal gazın satış fiyatı ile spot olarak ithal edilecek doğal gazın satış fiyatı arasındaki farkların daraltılması.
- (iv) BOTAŞ'ın (a) mevcut tam tedarik sözleşmelerinin yanında, kendi dengesizlik riskini taşıyabilen alıcılara UDN teslimatlı ve sabit miktarlı sözleşmeler, (b) mevcut yıllık sözleşmelerin yanında, aylık, 3 Aylık, 6 Aylık gibi farklı süreli sözleşmeler, (c) alıcı'nın mutabakatı aranmaksızın aylık olarak tek taraflı değiştirilebilen fiyatlı sözleşmeler yerine, sözleşme süresi boyunca geçerli olacak sabit fiyatlı ve endekslı (sözleşme kapsamında yapılacak her teslimat için ödenecek fiyatın teslimat öncesinde net bir şekilde hesaplanabilmesine olanak tanıyan formüller içeren) sözleşmeler ve (d) sadece yıl başında değil, yılın herhangi bir zamanında imza edilebilen ve teslimatı başlayabilen sözleşmeler de sunması ve bu sayede piyasanın ticari esnekliğinin ve dinamizminin artırılması.
- (v) BOTAŞ'ın, hem spot piyasa işlemlerinde, hem ikili anlaşmalarında, hem de kurulması planlanan vadeli işlemler piyasasında, maliyet, risk ve piyasadaki arz-talep dengesini yansıtan dinamik bir fiyatlandırma yöntemine geçmesi, (yani, bir kamu bankasının döviz alış ve döviz satış fiyatlarını anlık olarak güncellemesi gibi) ilgili bağımsız değişkenlerdeki değişime bağlı olarak çeşitli vadelerdeki sözleşmelerin fiyatlarını anlık olarak değiştirebilmesi ve bu sayede fiyat öngörülebilirliğinin artması ve piyasa katılımcılarının BOTAŞ dışı alım satım işlemlerinde bulunmasını zorlaştıran ters tarafta kalma endişesinin giderilmesi.
- (vi) BOTAŞ'ın özellikle kur ve emtia fiyatlarına ilişkin risklerin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayacak uygulamaları ve kurumsal risk yönetim sistemlerini hayata geçirmesi ve bu sayede (i) ağırlıklı olarak petrol fiyatlarına ve ABD Doları /TL kuruna bağlı olarak değişim gösteren alım maliyetlerindeki volatilitiyi sınırlandırması, (ii) TL bazında maliyetlerini yeterli bir doğrulukla öngörebilmesi ve vadeli işlemler piyasasında bu bazda fiyatlandırma yapabilmesi ve (iii) çeşitli risk senaryolarında oluşabilecek istenmeyen neticeleri sınırlandırabilmesi.

Bu doğrultuda, hâkim konuma sahip olması sebebi ile, piyasa gelişim sürecine büyük etkisi olabilen BOTAŞ'ın ticari işlemlerine ilişkin olarak, aşağıdaki düzenlemeler yapılması önerilmektedir:

Düzenleme Önerisi 5.1

Aşağıdaki maddenin, ilgili karar mercii tarafından uygun görülecek şekilde, (i) Doğal Gaz Piyasası Usul ve Esasları kapsamında, Hakim Konuma Sahip Piyasa Katılımcılarının Ticari İşlemlerine İlişkin Usul ve Esaslar başlığı altında ya da (ii) İletim Sistem İşletmecisi'nin BOTAŞ'tan ayrı bir tüzel kişilik olarak yeniden yapılandırılmasına ilişkin düzenlemenin bir parçası olarak düzenlenmesi önerilmektedir.

BOTAŞ'ın Doğal Gaz Piyasası Faaliyetlerine İlişkin Usul ve Esaslar

Madde — BOTAŞ, doğal gaz piyasasına ilişkin faaliyetleri aşağıdaki usul ve esaslar çerçevesinde yürütür:

(1) BOTAŞ, doğal gaz ticaret faaliyetlerini eşit taraflar arasında ayırım gözetmeme ilkesi çerçevesinde yürütür.

(2) BOTAŞ, doğal gaz satış şart ve fiyatlarına ilişkin politikalar başta olmak üzere, tüm işletmecilik politikalarını, adil rekabet ortamı ve rekabetçi piyasa yapısının gelişimi üzerinde herhangi bir olumsuz etkiye sahip olmayacak şekilde belirler. Rekabetçi piyasa yapısının gelişimi üzerinde etkiye sahip olabilecek politikalarını, politikaları uygulamaya koymadan önce piyasa katılımcılarına duyurur.

(3) BOTAŞ'ın satış fiyatlarının belirlenmesinde, sosyal politikalar çerçevesinde alım gücü düşük evsel tüketicilerin desteklenmesine ve/veya ekonomi politikaları çerçevesinde herhangi bir evsel olmayan tüketici grubunun desteklenmesine yönelik ve görev zararına ve/veya gelir kaybına yol açacak uygulamalara yer verilmez.⁶

(4) BOTAŞ, sahip olduğu yüksek pazar payının adil rekabet ortamı ve rekabetçi piyasa yapısının gelişimi üzerinde herhangi bir olumsuz etkiye sahip olmamasını sağlamak üzere, yıllık toplam doğal gaz satışının Kurul Kararı ile belirlenecek kısmını, organize piyasalarda işlem gören standart sözleşmeler⁷ üzerinden yapar; yıllık toplam doğal gaz satışının geri kalan kısmını organize piyasalarda işlem gören standart sözleşmeler ve/veya piyasa katılımcıları ile eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin müzakere ederek karşılıklı mutabık kaldıkları tezgah üstü sözleşmeler aracılığıyla yapmakta ve piyasalarda oluşan fiyatlara ve portföyünün durumuna göre, organize piyasalardan alım yapmakta serbesttir.

(5) BOTAŞ, piyasa üzerindeki hakim konumu devam ettiği süre boyunca, tüketicilerin farklı ihtiyaç ve tercihlerinin karşılanabilmesi amacıyla, tüketicilere özellikle fiyat, miktar ve teslimat noktasına ilişkin farklı şartlar içeren alternatif satış sözleşmeleri teklif etmekle yükümlüdür. Teklif edilecek alternatif doğal gaz satış sözleşmeleri, asgari olarak, fiyata ilişkin şartlara göre sabit fiyatlı ve endeksli satış sözleşmelerini, miktara ilişkin şartlara göre sabit miktarlı, değişken miktarlı ve tam tedarik satış sözleşmelerini içerir.

⁶ BOTAŞ tarafından sağlanan sübvansiyon yerine, belirlenecek tüketici gruplarına doğal gaz tüketim desteği verilmesi önerilmektedir.

⁷ aylık, 3 aylık, 6 aylık, yıllık sözleşmeler gibi.

(6) BOTAŞ tarafından yapılacak fiyatlamalarda, teslimat anı itibariyle kullanılabilceği öngörülen arz kaynaklarının öngörülen kısa vadeli marjinal maliyetleri dikkate alınır.

Öngörülen kısa vadeli marjinal maliyetin üzerine, genel giderlerin, finansman giderlerinin, opsiyon bedelleri, kapatılmış risk yönetim pozisyonlarının net kar ya da zararları, işlem komisyonları dahil olmak üzere risk yönetim giderlerinin, üçüncü taraflarla yapılan anlaşmalarla yönetilmeyen riskler için oluşturulacak risk fonunu beslemek üzere belirlenen risk priminin, olası dengeleme maliyetlerinin karşılanmasına yönelik brüt kar marjı ve hedef net kar marjı eklenerek hedef satış fiyatı tespit edilir.

Hedef satış fiyatları, kısa vadeli marjinal maliyetlerde yaşanabilecek anlık değişiklikleri yansıtacak şekilde dinamik olarak belirlenir.

İşlem miktar ve fiyatları, hedef satış fiyatı, piyasalarda var olan ve oluşması beklenen fiyatlar ve portföyün genel durumuna ilişkin analizler dikkate alınarak belirlenir.

(7) BOTAŞ faaliyetlerini, piyasa risklerine bağlı olarak oluşabilecek kayıpların belirlenecek sınırlar içerisinde kalmasını sağlamak üzere, piyasalardaki değişime ve teknolojik gelişmelere uygun ve etkin enerji ticareti ve risk yönetimi sistem ve süreçleri üzerinden yürütür.

BOTAŞ tarafından yürütülecek enerji ticareti ve risk yönetimi faaliyetlerinde, (i) uluslararası enerji ve diğer ilgili piyasalarındaki gelişmelerin takip edilmesi, (ii) gelişmelerin ve olası gelişmelerin kısa, orta ve uzun vadeli etkilerinin analiz edilmesi, (iii) kayda değer etkiye sahip olabilecek ticari ve finansal risklerin belirlenmesi ve izlenmesi, (iv) belirli risk senaryoları çerçevesinde ticari portföyün oluşturacağı nakit akımının ve riske maruz değer öngörülmesi, (v) riske maruz değer azaltılması için gerekli olabilecek doğal gaz alış ve satış işlemlerinin gerçekleştirilmesi ve (vi) riske maruz değer azaltılması için yurtiçi ve uluslararası ticaret platformlarında ve tezgah üstü piyasalarda işlem gören risk yönetim amaçlı sözleşmelere ilişkin alış ve satış işlemlerinin gerçekleştirilmesi ana adımlarını içeren bir metodoloji izlenir.

(8) BOTAŞ, doğal gaz piyasalarında yaşanan gelişmeler ve özellikle Avrupa Birliğine üye ülkelerde faaliyet gösteren ithalatçı şirketlerin uzun dönemli doğal gaz alım sözleşmelerinin yeniden müzakere edilmesine ilişkin deneyimler ışığında, temel olarak aşağıda listelenen kazanımları elde etmek amacıyla, mevcut uzun dönemli doğal gaz ve/veya sıvılaştırılmış doğal gaz alım sözleşmelerini etkin bir şekilde yeniden müzakere etmek için gerekli çalışmaları yürütür:

a) Yıllık asgari alım yükümlülüklerinin bir süreliğine ya da sözleşme sonuna kadar azaltılması,

b) Alınması taahhüt edilmiş ancak zamanında alınamamış doğal gazın sonradan alınmasına ve teslim edilmesine ilişkin sürenin uzatılması,

c) Teslimat noktasında değişiklik imkanı sağlanması,

d) Belli bir dönem için sözleşme fiyatında indirim sağlanması,

e) Sözleşme fiyatının kısmen likiditesi yüksek doğal gaz ticaret merkezlerindeki fiyatlara endekslenmesi.

f) Asgari alım yükümlülüklerinin üzerinde kalan alımlarda likiditesi yüksek doğal gaz ticaret merkezlerindeki fiyatların uygulanması.

g) Fiyat revizyonu yapabilmek sıklığının artırılması ve sözleşme fiyatının likiditesi yüksek doğal gaz ticaret merkezlerindeki fiyatlardan uzaklaşması ve piyasalara ilişkin benzeri gelişmelerin revizyon için geçerli gerekçeler olarak kabul edilmesi.

9) BOTAŞ, adil rekabet ortamı ve rekabetçi piyasa yapısının gelişimi üzerinde kayda değer seviyede olumsuz etkisinin olmayacağını Kurul Kararı ile tescil edilmesi halinde, ilgili Kurul Kararında belirtilen miktarla ve süreyle sınırlı kalmak kaydıyla, yeni doğal gaz ve/veya sıvılaştırılmış doğal gaz ithalat sözleşmesi yapabilir. Bu kapsamda BOTAŞ tarafından herhangi bir yıl içerisinde yapılabilecek yeni ithalat sözleşmesinin miktarı ve süresi, bir önceki yılın [•] ayına kadar Kurum tarafından ilan edilir. Arz güvenliğine ilişkin acil durumların oluşması halinde, Kurul ilan edilen miktarlarda değişiklik yapabilir.

Düzenleme Önerisi 5.2

İlgili düzenlemeye aşağıdaki tanımların eklenmesi önerilmektedir:

- j) Değişken Miktarlı Satış Sözleşmesi: Sözleşme dönemi içerisindeki her bir uzlaştırma döneminde satışı gerçekleştirilecek doğal gaz miktarının, ilgili uzlaştırma dönemi öncesinde ve sözleşmeden yer alan sınırlar dahilinde alıcı tarafından belirlendiği ve alıcının dengesizlik riskinin bir kısmının satıcıya aktarıldığı doğal gaz satış sözleşmelerini,
- k) Endeksli Satış Sözleşmesi: Sözleşmede tanımlanan her bir dönem içerisinde geçerli olacak satış fiyatının ilgili dönem öncesinde sözleşmede yer alan formüle göre belirlendiği doğal gaz satış sözleşmelerini,
- l) Kısa Vadeli Marjinal Maliyet: Fiyatlaması yapılan satışın yapılması durumunda oluşan ek maliyeti,
- m) Riske Maruz Değer: Bir ticari portföyde, belli bir zaman aralığında ve belli bir olasılıkla oluşabileceği hesaplanan en yüksek finansal zararı,
- n) Sabit Fiyatlı Satış Sözleşmesi: Satış fiyatı sözleşme süresi boyunca sabit kalan doğal gaz satış sözleşmelerini,
- o) Sabit Miktarlı Satış Sözleşmesi: Sözleşme dönemi içerisindeki her bir uzlaştırma döneminde satışı gerçekleştirilecek doğal gaz miktarının sabit olduğu ve alıcının ve satıcının kendi dengesizlik riskini taşıdığı doğal gaz satış sözleşmelerini,
- p) Tam Tedarik Sözleşmesi: Sözleşme dönemi içerisindeki her bir uzlaştırma döneminde satışı gerçekleştirilecek doğal gaz miktarının, alıcının uzlaştırmaya esas çekiş miktarına eşit kabul edildiği ve alıcının dengesizlik riskinin tamamının satıcıya doğal gaz satış sözleşmelerini

Düzenleme Önerisi 5.3

İlgili düzenlemeye aşağıdaki geçici maddenin dahil edilmesi önerilmektedir:

Enerji Ticaret ve Risk Yönetimi Sistemlerinin Kurulmasına İlişkin Hazırlık Çalışmaları

Geçici Madde - (1) BOTAŞ, bu [•] yedinci bendinde yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek üzere, aşağıda açıklanan hazırlık çalışmalarını [•] tarihine kadar tamamlar:

- a) Enerji ticareti ve risk yönetimi politikalarının ve performans göstergelerinin belirlenmesi.
- b) Enerji ticareti ve risk yönetimine ilişkin iş süreçlerinin ve yönetim raporlarının tanımlanması.

c) *Şirket organizasyon şemasının ve görev tanımlarının enerji ticareti ve risk yönetimine ilişkin süreçlerine uygun olarak revize edilmesi.*

d) *Enerji ticareti ve risk yönetimine ilişkin süreçlerin yürütülebilmesi için gerekli operasyonel bilgi sistemlerinin ve karar destek sistemlerinin kullanıma alınması.*

(2) *BOTAŞ, söz konusu hazırlık çalışmalarına ilişkin detaylı çalışma planını [•] tarihine kadar ilan eder.*

6 ALIM GÜCÜ DÜŞÜK TÜKETİCİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Proje kapsamında hazırlanan ve onaylanan Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Değerlendirme Raporu'nda ve Doğal Gaz Piyasası ve Sürekli Ticaret Platformu Öneriler Raporu'nda detaylıca izah edildiği üzere, piyasada oluşan fiyatlar ve tüketici fiyatlarında sübvansiyona yer verilmemesi, rekabetçi piyasa yapısının gelişimi, adil rekabet şartlarının sağlanması, kaynak optimizasyonu ve cari açık ile mücadele çalışmaları açısından önem arz etmektedir.

Bununla birlikte, elektrik sektöründe yakın zamanda uygulamaya konulan "İhtiyaç Sahibi Hanelere Elektrik Tüketim Desteği Verilmesi" yaklaşımına benzer şekilde, evlerini yeterince ısıtmaya ya da ihtiyaç duydukları ölçüde enerji temin etmeye finansal olarak güçlerinin yetmeyen bireylerin ve hane halklarının finansal olarak desteklenmesi, sosyal devlet anlayışı açısından bir zorunluluktur.

Alım gücü düşük tüketicilerin korunmasına yönelik sistemin tasarlanması bu Proje'nin konusu olmamakla birlikte, söz konusu tüketicilerin korunmasını sağlayacak bir mekanizmanın uygulamaya alınması, rapor kapsamındaki çeşitli önerilerin hayata geçirilebilmesi için bir ön koşuldur.

Bu noktada, vurgulamak isteriz ki, finansal destek yaklaşımı kısa vadede en etkin çözümlen, köken soruna yönelik bir iyileşme sağlamaz. Özellikle, ilgili yatırımların yapılabilmesine yönelik hibe ve uygun kredi destekleri ile, enerji verimliliğinin artırılması ve fiyattan bağımsız olarak, tüketimin azalmasına bağlı olarak, fatura tutarının düşürülmesi ise uzun vadeli kalıcı bir çözümdür.

Bu doğrultuda, alım gücü düşük tüketicilerin korunmasına ilişkin olarak aşağıdaki maddelerin, ilgili karar mercii tarafından uygun görülecek şekilde, ayrı bir kanun olarak düzenlenmesi ya da mevcut bir kanuna eklenmesi önerilmektedir:

Düzenleme Önerisi 6.1

Doğal Gaz Tüketim Desteği

Madde — (1) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca düzenli yapılan sosyal yardımlar veya aylıklardan faydalandırılan hanelerden Türk Vatandaşı hak sahiplerine, hak sahipliği kriterlerini kaybedinceye kadar doğal gaz tüketim desteği verilir.

(2) Doğal gaz tüketim desteği kapsamında bulunan hanelere, ikamet ettikleri yerleşimin hava şartları ve hanedeki kişi sayısı kriteri dikkate alınarak yıllık [•] standart metreküp karşılığı tutara kadar destek verilir.

(3) Doğal gaz tüketim desteği öncelikle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynakları kullanılarak yapılır.

(4) Fon kaynaklarının yeterli olmaması durumunda ödeme için ihtiyaç duyulan tutar Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesine konacak ilave ödenekten karşılanır.

(5) Doğal gaz tüketim desteği mekanizmasına ilişkin diğer hususlar Kurul tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

7 DAĞITIM FAALİYETİ İLE PERAKENDE SATIŞ FAALİYETİNİN AYRIŞTIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Piyasa gelişimi, rekabetçi piyasa yapısı, adil rekabet açılarından, elektrik piyasasındaki uygulamalara benzer şekilde, dağıtım faaliyeti ile perakende satış faaliyetinin ayrıştırılmasında, dağıtım şirketi tarafından yürütülmekte olan perakende satış faaliyetinin tanımlanacak görevli toptan satış şirketi tarafından yürütülmesinde fayda görülmektedir.

Söz konusu bu ayrıştırmaya ilişkin olarak 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda yapılması düşünülebilecek mevzuat değişiklikleri aşağıda sunulmuştur:

Düzenleme Önerisi 7.1

Kanun'un 2 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

Madde 2 – Bu Kanun; doğal gazın ithali, iletimi, dağıtımı, toptan veya perakende satışı, depolanması, pazarlanması, ticareti ve ihracatı, piyasa işletimi ile bu faaliyetlere ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini kapsar.

Düzenleme Önerisi 7.2

Kanun'un 3 üncü maddesinde yer alan tanımlarından 4 tanesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

12) *Dağıtım: Doğal gazın müşterilere teslim edilmek üzere mahalli gaz boru hattı şebekesi ile naklini,*

15) *Toptan Satış: Doğal gazın toptan veya perakende yapılan satışını,*

16) *Toptan Satış Şirketi: Sistem içinde veya dışında, iletim veya dağıtım faaliyeti yapmaksızın, doğal gazın toptan veya perakende satış faaliyeti ile iştigal eden tüzel kişiyi,*

36) *Piyasa Faaliyeti: Doğal gazın iletim, dağıtım, piyasa işletimi, perakende satış, toptan satış, ithalat, ihracat ve LNG tesislerinde sıvı olarak veya yer altı ve yer üstü tesislerinde gaz veya sıkıştırılmış gaz olarak depolanması dahil olmak üzere alımı, satımı veya hizmet ve ticari faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin işlemlerden oluşan faaliyeti,*

Düzenleme Önerisi 7.3

Kanun'un 3 üncü maddesinde yer alan tanımlara aşağıdaki tanımların eklenmesi:

43) *Görevli Toptan Satış Şirketi: Dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin hukuki ayrıştırması kapsamında kurulan veya son kaynak satış yükümlüsü olarak Kurul tarafından yetkilendirilen toptan satış şirketini,*

44) *Perakende Satış: Doğal gazın tüketicilere satışını,*

45) *Son Kaynak Tedariği: Serbest tüketici niteliğini haiz olduğu hâlde doğal gazı, son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen görevli toptan satış lisansı sahibi şirketten tedarik etmeyi,*

Düzenleme Önerisi 7.4

Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “e” bendine, 1. alt bendinde yer alan

“Dağıtım şirketlerine doğal gaz satışı yapan tüzel kişiler”

ifadesinin

“Görevli Toptan Satış Şirketleri”

şeklinde değiştirilmesi.

Düzenleme Önerisi 7.5

Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “e” bendine, 4. alt bendinde yer alan

“Toptan satış şirketi, ithalatçı şirket veya ihracatçı şirket veya serbest tüketici veya dağıtım şirketi ile satış sözleşmeleri yapar ve fiyatları serbestçe belirler”

ifadesinin

“Toptan satış şirketi ve görevli toptan satış şirketleri, ithalatçı şirket veya ihracatçı şirket veya serbest tüketici veya dağıtım şirketi ile satış sözleşmeleri yapar ve fiyatları serbestçe belirler.”

şeklinde değiştirilmesi.

Düzenleme Önerisi 7.6

Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “e” bendine, aşağıdaki alt bentlerin eklenmesi:

8) *Dağıtım şirketi tarafından yürütülmekte olan perakende satış faaliyeti, görevli toptan satış şirketi tarafından yerine getirilir. Görevli toptan satış şirketi, ilgili dağıtım bölgesinde bulunan serbest tüketici olmayan tüketicilere Kurul tarafından onaylanan perakende satış tarifeleri üzerinden doğal gaz satışı yapar.*

(9) *Görevli toptan satış şirketi, serbest tüketici niteliğini haiz olduğu hâlde, başka bir toptan satış şirketinden doğal gaz temin etmeyen tüketicilere, son kaynak tedarikçisi sıfatıyla doğal gaz sağlamakla yükümlüdür. Bu şirketin son kaynak tedarikçisi sıfatıyla faaliyet göstereceği bölge, ilgili dağıtım bölgesidir ve bu husus toptan satış lisansına derç edilir. Son kaynak tedarikçisi sıfatıyla sağlanacak doğal gaz tarifeleri, Kurul tarafından belirlenir. Son kaynak tedarik yükümlülüğü bulunan toptan satış şirketinin lisansının sona ermesi veya iptali hâlinde, ilgili bölge için son kaynak tedarik yükümlüsü toptan satış şirketi Kurul tarafından yetkilendirilir. Son kaynak yükümlülüklerine, son kaynak tedarik tarifelerine, tedarik süre, sınır ve şartlarının belirlenmesine ve son kaynak tedariki uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.*

(10) *Görevli toptan satış şirketinin piyasada rekabeti kısıtlayıcı veya engelleyici etki doğuran davranış veya ilişkilerinin tespiti hâlinde ilgili toptan satış şirketi, Kurulca öngörülecek tedbirlere uymakla yükümlüdür. Kurul, bu toptan satış şirketinin yönetiminin yeniden yapılandırılması veya dağıtım şirketiyle sahiplik ya da kontrol ilişkisinin belli bir program dâhilinde kısıtlandırılmasını ya da sonlandırılmasını da içeren tedbirleri alır.*

Düzenleme Önerisi 7.7

Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “g” bendine, aşağıdaki alt bentlerin eklenmesi:

“8) Dağıtım şirketi, dağıtım faaliyeti dışında bir faaliyetle iştirak edemez. Dağıtım şebekesi işletimi nedeni ile ihtiyaç duyulacak doğal gazın, kayıp kaçak niteliğinde olan doğal gazın veya ölçüm farkları nedeni ile oluşan doğal gazın alışı/satışı bu hükmün istisnasıdır.”

Düzenleme Önerisi 7.8

Kanunun 7 nci maddesinin d fıkrasında yer alan

“d) Dağıtım şirketlerinin bir yıl içerisinde dağıtacakları gazın en fazla yüzde ellisini bir tüzel kişiden satın almaları esas olup, Kurul rekabet ortamı oluşmasını dikkate alarak bu miktarı artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.”

ifadesinin

“d) Görevli toptan satış şirketleri, dağıtım şirketlerinin bir yıl içerisinde dağıtacakları gazın en fazla yüzde ellisini bir tüzel kişiden satın almaları esas olup, Kurul rekabet ortamı oluşmasını dikkate alarak bu miktarı artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.”

şeklinde değiştirilmesi.

Düzenleme Önerisi 7.9

Kanunun 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan

4) Perakende Satış Tarifesi: Dağıtım şirketleri en ucuz kaynaktan gaz temin ettiklerini, verimli ve güvenli işletmecilik yaptıklarını ispat etmek zorunda olup, lisans süresi içerisinde de bu yükümlülüğe uymak zorundadır. Dağıtım şirketinin birim gaz alım fiyatı, birim hizmet bedeli, amortisman bedelleri ve diğer faktörlerden meydana gelecek olan perakende satış fiyatları ve tarife esasları Kurumca belirlenir. Belirlenen perakende satış fiyatının dışında tüketicilerden herhangi bir ad altında ücret talep edilemez. Perakende satış tarifeleri enflasyon ve diğer hususlar göz önüne alınarak, dağıtım şirketlerinin Kuruma başvurması halinde yeniden tespit edilebilir. Kurum bu fiyatların tespitinde hizmet maliyeti, yatırıma imkân sağlayacak makul ölçüde kârlılık ve piyasada cari olan doğal gaz alışı fiyatlarını ve benzeri durumları dikkate alır. Kurulun onayladığı tarifelerin hüküm ve şartları, bu tarifelere tâbi olan tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bir gerçek veya tüzel kişinin bu Kanunda öngörülen ödemelerden herhangi birini yapmaması halinde, söz konusu hizmetin durdurulmasını da içeren usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

ifadesinin

“4) Perakende Satış Tarifesi: “Serbest tüketici niteliğini haiz olmayan tüketiciler için, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin uygulanacak fiyatları, hükümleri ve şartları içerir. Serbest tüketici niteliğini haiz olmayan tüketicilere uygulanacak perakende satış tarifeleri, görevli toptan satış şirketi tarafından önerilir ve Kurul tarafından incelenerek onaylanır. Toptan satış lisansı sahibi şirketin lisansında, doğal gaz tüketim miktarlarına göre değişen tipte tarifelerin veya fiyat aralıklarının uygulanmasına ilişkin yükümlülükler yer alabilir ve buna ilişkin hususlar Kurul tarafından düzenlenir. Perakende satış tarifeleri, faturalama ve müşteri hizmetleri maliyeti, perakende satış hizmet maliyeti gibi perakende satış faaliyetinin yürütülmesi kapsamındaki tüm maliyet ve hizmetleri karşılayacak bedellerden oluşur.”

Düzenleme Önerisi 7.10

Kanununun 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelecek şekilde aşağıdaki fıkraların eklenmesi:

“5) Dağıtım Tarifesi: Dağıtım şirketleri tarafından hazırlanacak olan dağıtım tarifeleri, doğal gaz dağıtım şebekesi üzerinden naklinden yararlanan tüm gerçek ve tüzel kişilere eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin uygulanacak hizmetlere ilişkin fiyatları, hükümleri ve şartları içerir. Dağıtım tarifeleri; dağıtım sistemi yatırım harcamaları, şebeke işletim maliyeti, sayaç okuma maliyeti gibi dağıtım faaliyetinin yürütülmesi kapsamındaki tüm maliyet ve hizmetleri karşılayacak bedellerden oluşur. Dağıtım şirketleri, dağıtım şebekesi işletimi nedeni ile ihtiyaç duyulan, kayıp kaçak niteliğinde olan veya ölçüm farkları nedeni ile oluşan doğal gazın en ucuz kaynaktan gaz temin ettiklerini, verimli ve güvenli işletmecilik yaptıklarını ispat etmek zorunda olup, lisans süresi içerisinde de bu yükümlülüğe uymak zorundadır. Dağıtım şirketinin birim gaz alım fiyatı, birim hizmet bedeli, amortisman bedelleri ve diğer faktörlerden meydana gelecek olan tarife esasları Kurumca belirlenir. Kurum bu fiyatların tespitinde hizmet maliyeti, yatırıma imkân sağlayacak makul ölçüde kârlılık ve piyasada cari olan doğal gaz alış fiyatlarını ve benzeri durumları dikkate alır. Kurulun onayladığı tarifelerin hüküm ve şartları, bu tarifelere tâbi olan tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bir gerçek veya tüzel kişinin bu Kanunda öngörülen ödemelerden herhangi birini yapmaması halinde, söz konusu hizmetin durdurulmasını da içeren usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

6) Son kaynak tedarik tarifesi: Serbest tüketici niteliğini haiz olduğu hâlde doğal gazı, son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen toptan satış lisansı sahibi şirket dışında bir tedarikçiden temin etmeyen tüketicilerin rekabetçi piyasaya geçmesini teşvik edecek ve son kaynak tedarikçisinin makul kâr etmesine imkân verecek düzeyde, yürürlükteki perakende satış tarifeleri ile piyasa fiyatları dikkate alınarak hazırlanır. Ancak, bu sınırlamalarla bağlı olmaksızın; Kurulca sosyal ve ekonomik durumlar gözetilerek belirlenecek bir miktarın altında doğal gaz tüketen tüketiciler için ayrı tarife yapılabilir. Son kaynak tedarik yükümlülüğü kapsamında uygulanması öngörülen tarifeler toptan satış lisansı sahiplerince ayrıca teklif edilir. Son kaynak tedarik tarifesi, faturalama ve müşteri hizmetleri maliyeti, perakende satış hizmet maliyeti gibi son kaynak tedarikçi kapsamında tüm maliyet ve hizmetleri karşılayacak bedellerden oluşur.

8 SIVILAŞTIRILMIŞ DOĞAL GAZ TESİSLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Düzenleme Önerisi 8.1

Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesislerinin piyasa katılımcılarının erişimine açık olması ve optimal kullanımı, rekabetin güçlenmesi, rekabete bağlı olarak piyasa fiyatları üzerinde aşağı yönlü baskı oluşması, piyasa konsantrasyonunun azaltılması, piyasa gelişimi, kaynak optimizasyonu açılarından önem arz etmektedir.

Bu amaçla, 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “d” bendine, 3. alt bentten sonra gelecek şekilde, aşağıdaki alt bent eklenmesi ya da bu yönde bir düzenlemenin ikincil mevzuat kapsamında yapılması önerilmektedir.

“(4) Lisans sahibi tüzel kişiler, işletmekte oldukları LNG depolama tesislerine ilişkin olarak, gelecekteki [•] ay boyunca piyasa katılımcıları tarafından rezerve edilebilecek gemi boşaltım tarih aralıklarını, saatlik asgari ve azami gazlaştırma ve sevkiyat miktarları, azami depolama süreleri, ilgili tarifeler, temel kullanım usul ve esasları ve hizmet sözleşmeleri ile birlikte internet sayfasında yayımlamakla yükümlüdür.”

Düzenleme Önerisi 8.2

Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesislerinin piyasa katılımcılarının erişimine açık olması ve optimal kullanımı, rekabetin güçlenmesi, rekabete bağlı olarak piyasa fiyatları üzerinde aşağı yönlü baskı oluşması, piyasa konsantrasyonunun azaltılması, piyasa gelişimi, kaynak optimizasyonu açılarından önem arz etmektedir.

Bu amaçla, 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “d” bendine, 3. alt bentten sonra gelecek şekilde, aşağıdaki alt bent eklenmesi ya da bu yönde bir düzenlemenin ikincil mevzuat kapsamında yapılması:

“(4) Lisans sahibi tüzel kişiler, bir piyasa katılımcısına tahsis edilmiş olmakla birlikte, tahsis edilen süre içerisinde dönem dönem kullanılmayacağı anlaşılan LNG depolama tesislerine ait kapasitenin atıl bir şekilde tutmasını ve bu suretle rekabetin kısıtlanmasını engellemek adına, söz konusu kapasitenin kullanılmayacağı anlaşılan dönemlerde başka piyasa katılımcılarının kullanımına sunmakla yükümlüdür.

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir

**Avrupa Birliđi / Katılım Öncesi
Yardıı Aracı (IPA) Enerji Sektörü
Teknik Yardıı Projesi**

Bu doküman Avrupa Birliđi finansal yardımıyla oluşturulmuştur. Bu yayının içeriğinden sadece Yüklenici sorumlu olup hiçbir şekilde Avrupa Birliđi'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.